

Viraksaare

kõrgendatud avaliku huviga ala
metsatööde plaan aastaks 2024-2033

projekt

Koostaja: Peeter Puhke

12. september 2023

Sisukord

<u>I Ülevaade Viraksaare lähiümbruse riigimetsast</u>	<u>4</u>
<u>II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel</u>	<u>8</u>
<u>Metsade majandamise plaan Viraksaare riigimetsades aastatel 2024–2033</u>	<u>9</u>
<u>IV Mõisted</u>	15

Hea lugeja!

Mets on Eesti rikkus. Meile kõigile on oluline, et meie metsad oleks elujõulised, erinevas vanuses, mitmekesised ja terved. Selline seisund saavutatakse metsa kasvatades, kasutades, uuendades ja kaitstes. Nõnda tagame, et igal järgmisel põlvkonnal on samaväärselt meiega noort metsa, keskealist metsa ja raieküset metsa ning võimalus kasutada nende metsadega kaasnevaid hüvesid. Erinevas vanuses mets on vajalik ka ökoloogilise mitmekesisuse tagamiseks, sest eri liigid vajavad erinevaid tingimusi ja elupaiku.

Enamik Eesti metsadest on poollooduslikud, inimene on need kunagi istutanud ning loodus teisi puuliike lisanud. Elujõulise metsa saamiseks järgnevad istutamisele metsa hooldamise tööd. Kui mets saab raieküpseks, siis puud raiutakse ja asemele kasvatatakse uus mets.

Metsa kasvatamise võtted on erinevad ja need olenevad kohapealsetest looduslikest tingimustest. Metsast puude ühekaupa ja aegamööda raiumist pärsib Eestis enamasti metsade liigiline koosseis ja metsamuldade viljakus. Uue metsa kasvatamine vana metsa varjus on võimalik vaid väheviljakates männikutes, mida on Eestis vaid 6% metsamaast.

Mujal ei jätku selliselt raiudes noortele puudele kasvamiseks piisavalt valgust ja toitaineid. Looduslikult asustavad hõredamaks raiutud ala aga kiirekasvulised põõsad ja lehtpuud, mille varjus kuused ja männid ei saa kasvada.

RMK-l tuleb metsa majandamisel leida tasakaal kahe vastandliku huvi vahel. Ühelt poolt on vaja uuendada ja hooldada metsa, toota puitu ning teenida riigile tema varalt järjepidevalt tulu. Teisalt tuleb arvestada kohalike elanike huviga säilitada nende senine elukeskkond võimalikult puutumatuna.

I Ülevaade Viraksaare lähiumbruse riigimetsast

Oleme kohaliku omavalitsusega hinnanud, et Viraksaare mets on kõrgendatud avaliku huviga (KAH) mets. Viraksaare kõrgendatud avaliku huviga ala pindala on 57,3 ha (tabel 1, kaart 1).

49,4% on metsad, mille RMK on oma otsusega arvanud majandamisest välja, sest tegemist on valdavalt V boniteedi rabaga, kus kohalikud seenel-marjul käivad ja rabavaikust naudivad. Viraksaare alast 3,3% on mittemetsamaad (sood, tiigid, veekogud). Seal metsamajanduslikke töid ei tehta.

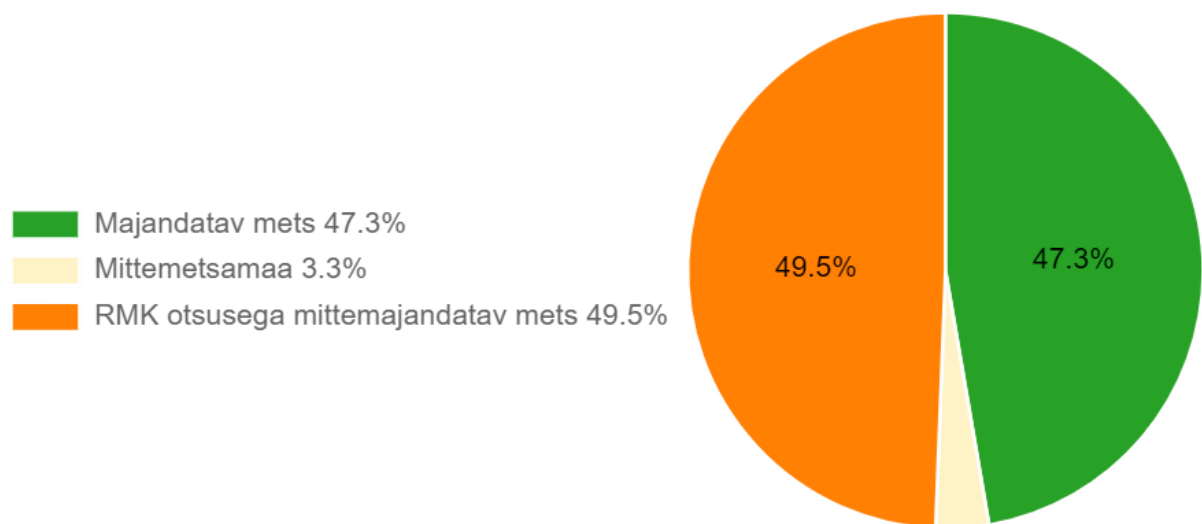
47,3% on majandatavad metsad, kus metsa kasvatamine ja uuendamine toimub seadustega seatud piirangute ja metsade säästva kasutuse põhimõtete alusel.

Tabel 1. Riigimetsamaa jagunemine hektarites (ha) majandamiskategooriate järgi Viraksaares

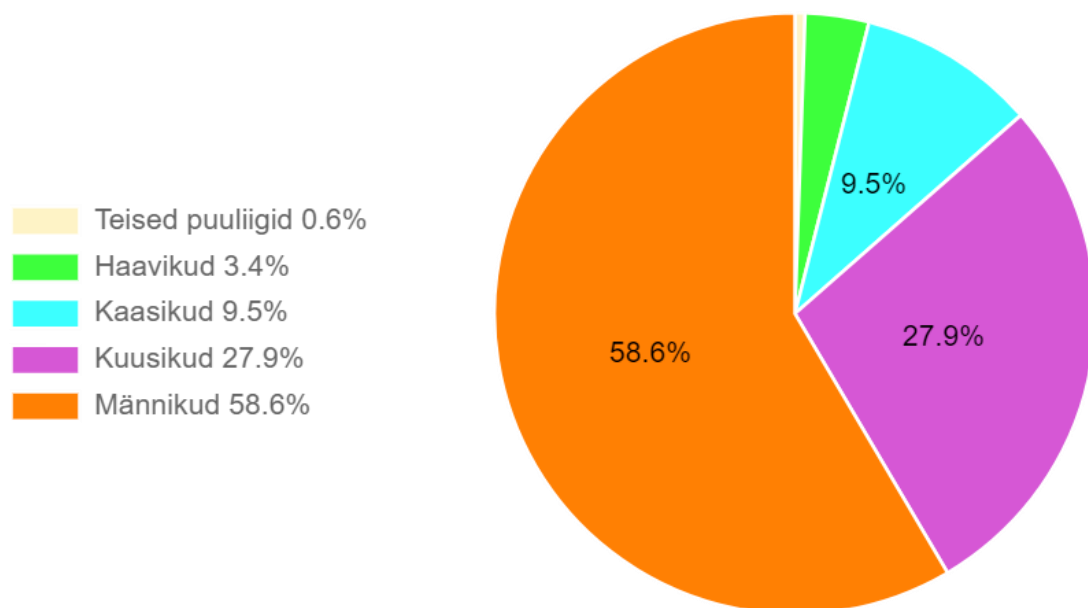
Rangelt kaitstav mets	-
RMK otsusega mitte majandatav mets	28,3
Mittemetsamaa	1,9
Kokku	30,2
Majandatav mets	27,1
Kõik kokku	57,3

Kavaga hõlmatud metsade pindala on kokku 57,3 ha. Nendest metsadest enamiku moodustavad männikud, järgnevad kuusikud.

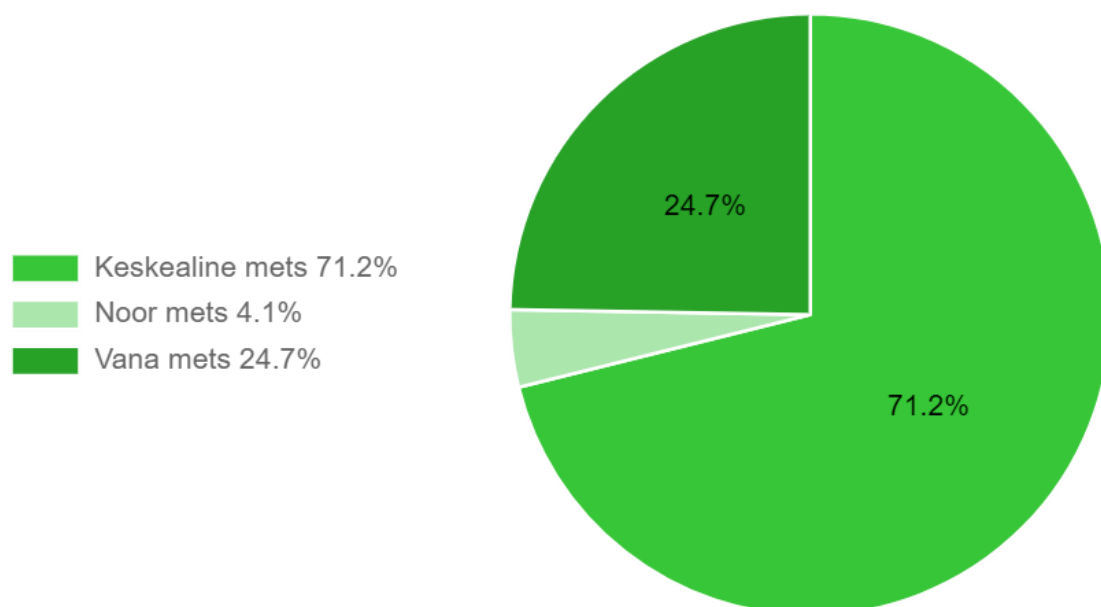
Ülejäänud puuliigid haavikud, kaasikud ja teised puuliigid on esindatud vähesel määral (joonis 2).



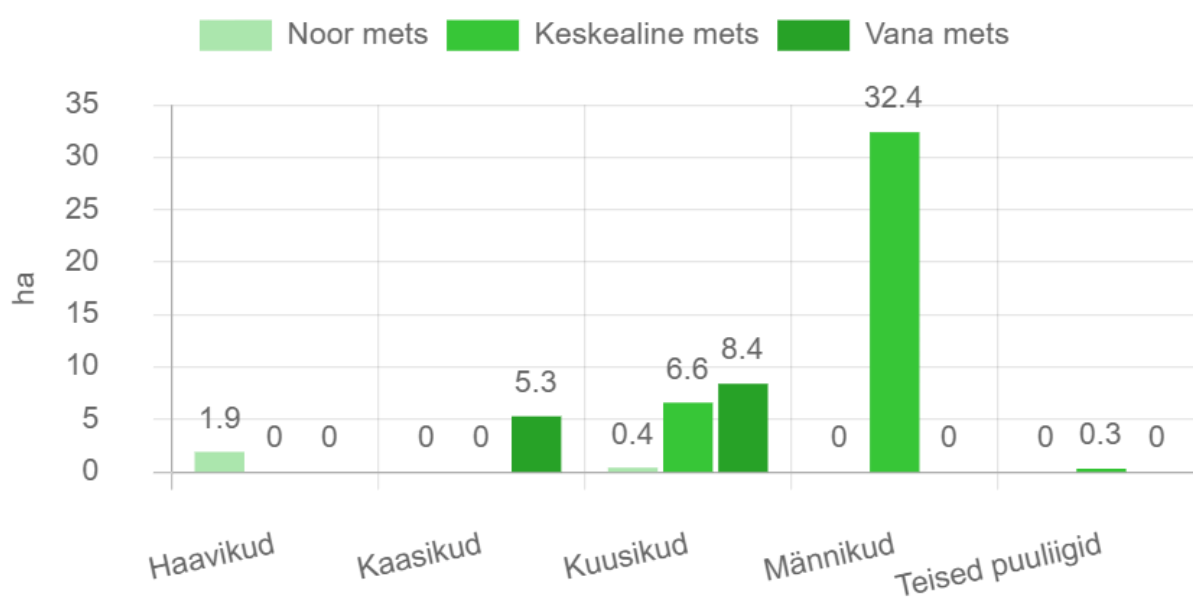
Joonis 1. Ala metsade jagunemine majandamise kategooriatesse.



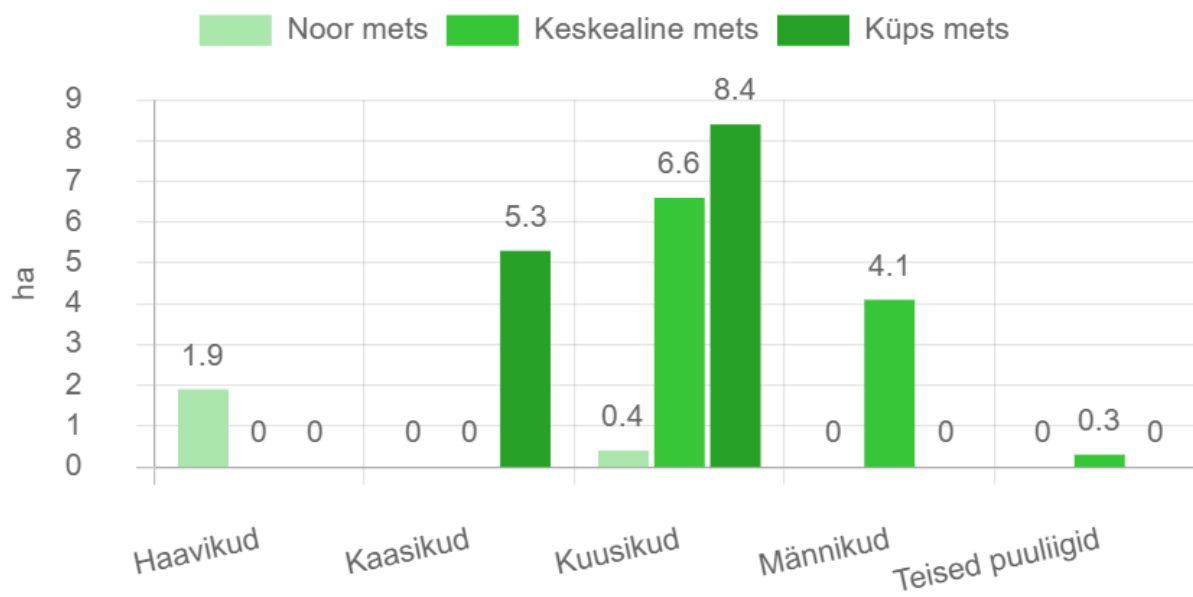
Joonis 2. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%).



Joonis 3. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus protsentides.



Joonis 4. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.



Joonis 5. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa.

II Üldised põhimõtted riigimetsade majandamisel

Metsi majandatakse viisil, et oleks tagatud metsade uuenemine ja mitmekülgne kasutus ka tulevikus. Tuleviku metsahoiu mõttes planeerime metsade uuendamist eesmärgiga tagada puistute ühtlasem jagunemine erinevatesse vanusegruppidesse.

Põhimõtted, millest lähtume:

- Uue metsa paneme lankidele kasvama hiljemalt kahe aasta jooksul pärast raiet.
- Esmajärjekorras raiume metsad, mis vajavad enim uuendamist või mille tervislik seisund on halb.
- Raied planeerime selliselt, et raiumist tuleks ette võtta võimalikult harva.
- Raielangid püüame võimaluste piires sobitada maastikku. Raiete puhul püüame vältida väljakujunenud metsamassiivide tükeldamist ning suurte avatud vaadete tekkimist.
- Lageraie lankidega ei ületa me väljakujunenud metsaradasid ja -teid.
- Lageraie puhul jälgime selle kõrvale jääva ala olukorda. Uuel langil ei alusta me lageraiega enne, kui kõrvaloleval langil kasvab ca 1 meetri kõrgune noor mets.
- Teede ja radade ääres jätame lageraie langile tavapärasest rohkem säilikpuid (20–70 tk/ha) või säilikpuude suuremaid gruppe.
- Noortes ja keskealistes metsades teeme hooldusraiet vastavalt metsade vajadustele.
- Eriolukordade – tormi- ja muude oluliste metsakahjustuste – tõttu tekkivatest töödest teavitab RMK kogukonda eraldi ning need võivad tuua kavandatud töödesse muudatusi.

Metsade majandamise plaan Viraksaare riigimetsades aastatel 2024–2033

RMK uuendab metsi põhimõttel, et alal kasvaks tulevikus raiutud metsaga vähemalt samaväärne mets.

Võttes arvesse seadusandluses toodud piiranguid ja ala majandatava metsa vanuselist ja puuliigilist koosseisu ning kasvutingimusi, on Viraksaare ümbruses plaanitud kasvavate riigimetsade uuendamiseks teha lähema 10 aasta jooksul uuendusraieid kokku 3,6 ha (tabel 2), mis moodustab 26% praegu raieküpsete metsade pindalast.

Lageraie on valitud põhjusel, et raiutakse kuusikuid, mida on ürase kahjustanud ja kõige kindlamini ja kiiremini saab uue metsa rajada istutades. Kõigil uuendusraietega raiutud aladel tehakse töid, mis tagavad uute puude kasvamamineku sel raiutud eraldisel. Viraksaarde istutame kase (tabel 3).

Keskealises metsas tehakse paremate valgus- ja toitainete tingimuste loomiseks harvendusraiet 2,50 ha.

Noores metsas teeme tuleviku terve metsa kasvatamiseks erinevaid hooldustöid (tõrjume ulukeid, vabastame noori puid heina alt, vajadusel istutame puid juurde, raiume välja puid ja põõsaid, mis takistavad tulevikupuude kasvu). Noore metsa hooldust on vaja pidevalt planeerida ja teha, hooldusvajadus sõltub konkreetsetest oludest (näiteks kasvukoht, puuliigid, ilmastik). Jooksva kalendriaastal planeeritud noore metsa hooldustööde kohta alal saab ülevaate avalikust RMK metsatööde kaardirakendusest <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/rmk>

Kogukonna soove ja ettepanekuid arvesse võttes oleme:

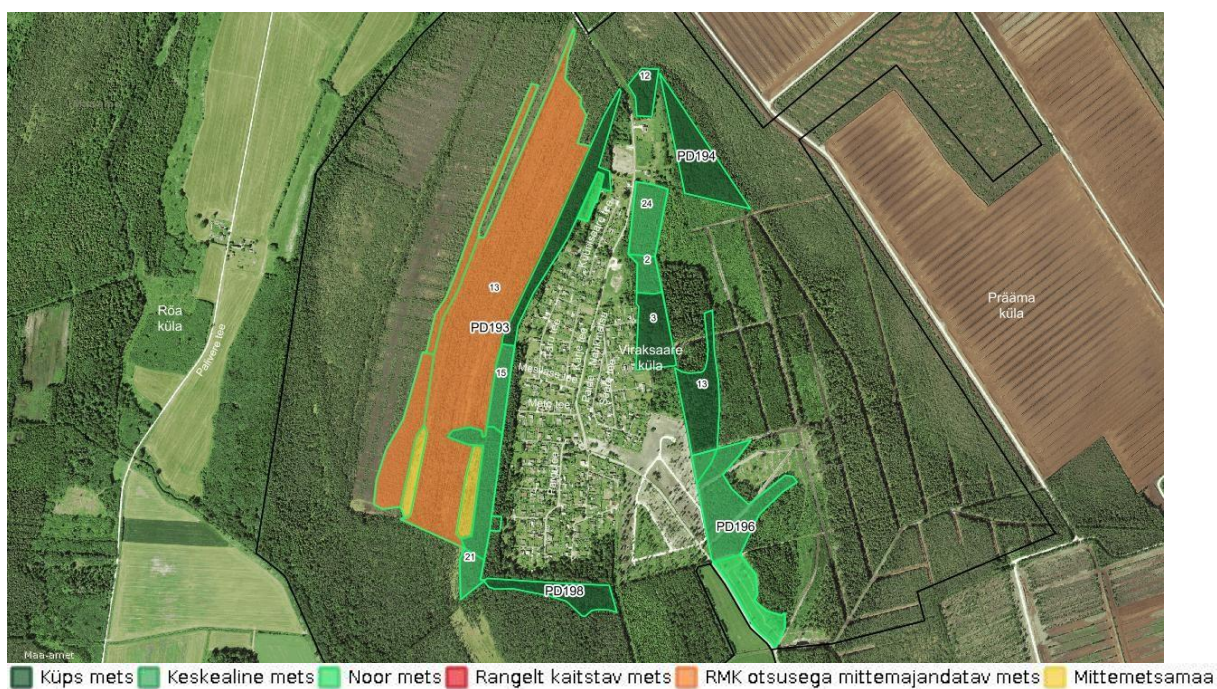
- Planeerinud raiuda ainult ürase kahjustatud metsaeraldised.
- Planeerime raiuda talvisel perioodil.
- Istutame uued puud lagedaks raiutud alale võimalusel juba raiele järgneval kevadel.
- Istutame uuendusraie lankidele kase.
- Ei plaani küla teises servas (PD193-14) esialgu mingeid raieid, küll aga jälgime metsa sanitaarset seisundit ja raie vajaduse tekkimisel kaasame kohalikku kogukonda.

- Üraskikahjustusega kuusikutes jäävad kasvama säilikpuudeks kased ja männid.

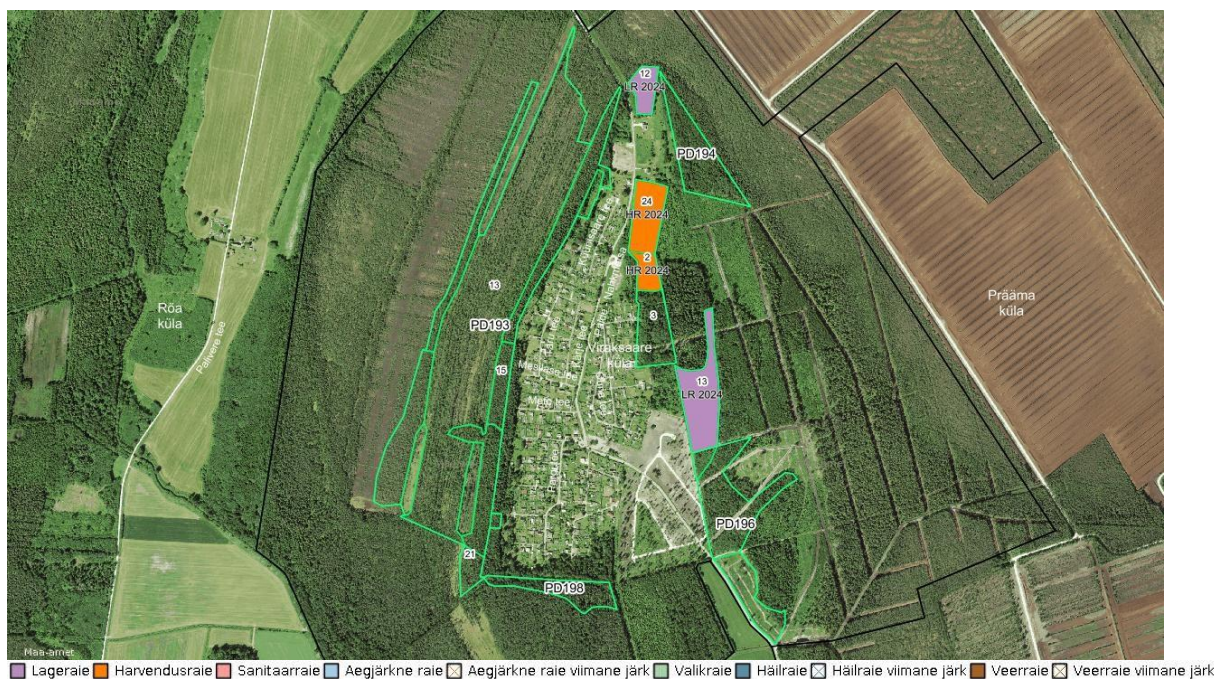
Raied plaanime teha ühes etapis – aastal 2024 (tabel 2, kaart 2, tabel 3).

Tabel 2. Raiete pindala hektarites (ha) Viraksaare riigimetsades 2020-2030

Aasta	Lageraie	Harvendusraie
2024	3,60	2,50
Kokku	3,60	2,50



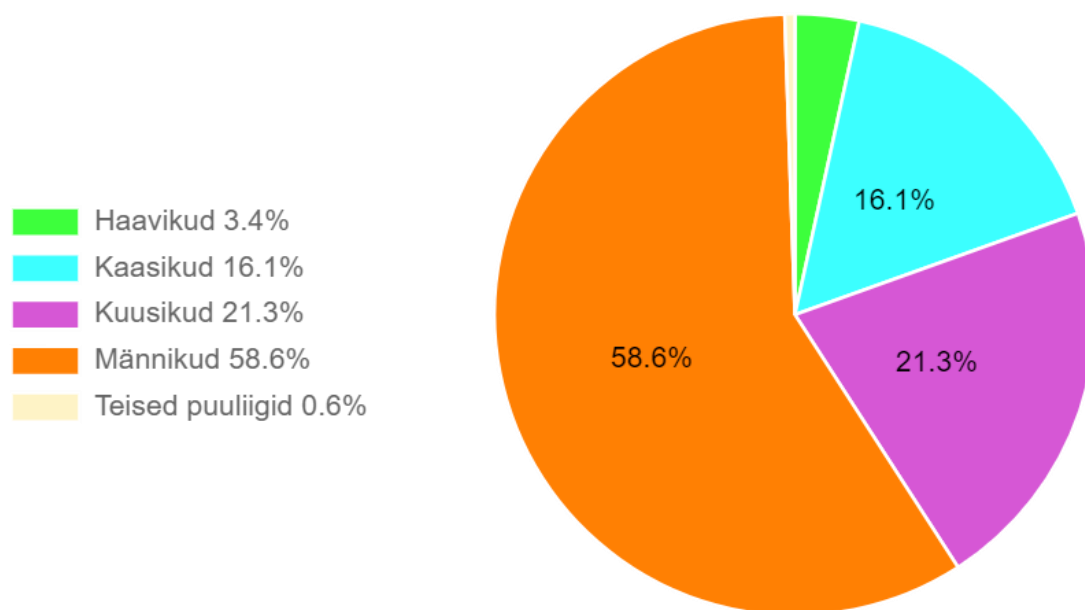
Kaart 1. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa.



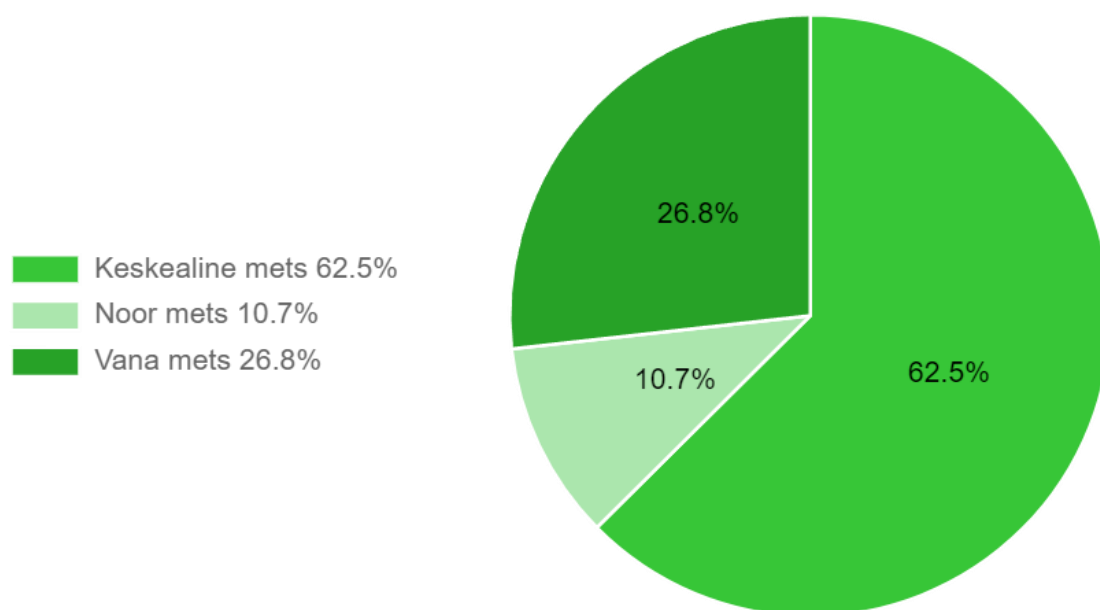
Kaart 2. Alal planeeritud raied plaani kehtivuse perioodil.

Tabel 3. Raiete nimekiri koos uuendatava puuliigiga Viraksaare ümbruse riigimetsades

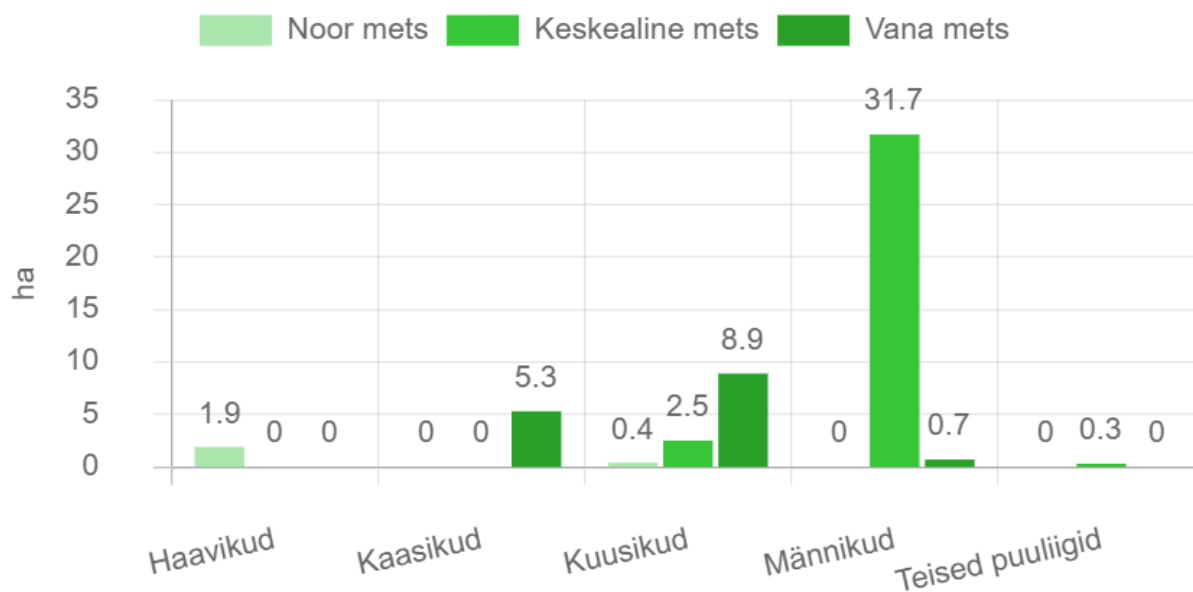
Kvartal	Eraldis	Puistu	Raieliik	Raieaasta	Uuendatav puuliik	Pindala, ha
PD194	12	Kuusikud	Lageraie	2024	Kask	0.8
PD195	2	Kuusikud	Harvendusraie	2024	-	0.7
PD195	13	Kuusikud	Lageraie	2024	Kask	2.8
PD195	24	Kuusikud	Harvendusraie	2024	-	1.8



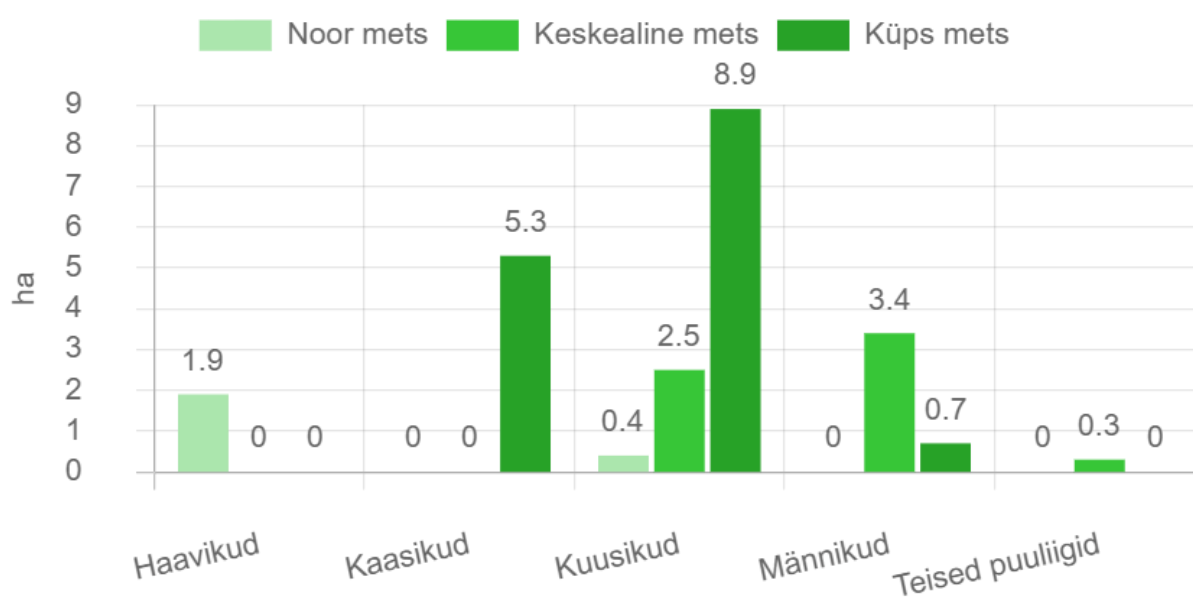
Joonis 6. Ala kõigi metsade jagunemine puuliikide kaupa (%) aastal 2030.



Joonis 7. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus aastal 2030 (%).



Joonis 8. Ala kõigi metsade vanuseline jaotus hektarites aastal 2030.



Joonis 9. Ala majandatavate metsade vanuseline jaotus hektarites puuliikide kaupa aastal 2030.



Kaart 3. Ala metsade jagunemine vanuste ja majandamise kategooriate kaupa aastal 2030.

IV Mõisted

Uuendusraiet tehakse puidu saamiseks ja uue metsa kasvatamiseks. RMK soovib säilitada meie metsade liigirikkust ja kasvatada erineva puuliigi puistuid seal, kus nad kasvavad kõige paremini.

Uuendusraie liigid on lageraie ja turberaie.

- **Lageraie (LR)** korral raiutakse langilt kõik puud, välja arvatud säilik- ja muud erinevatel põhjustel kasvama jäetavad puud, mis toetavad elurikkust ja ka looduslikku uuenemist kohapealse seemnega.
- **Turberaie** korral raiutakse mets hajali paiknevate üksikpuude, häilude või ribana pikema aja jooksul. Turberaiete liigid on aegjärgne raie (**AR**), häilraie (**HL**) ja veerraie (**VE**).

Valikraiet (VR) tehakse erandjuhtudel, kui seda toetavad looduslikud tingimused ja uusi puid on võimalik raiejärgselt välja kasvatada. Puid raiutakse üksikute puude ja väikeste häiludena.

Hooldusraiet kasutatakse elujõulise metsa kasvatamiseks.

Hooldusraie liigid on valgustusraie (**VA**), harvendusraie (**HR**) ja sanitaarraie (**SR**).

- Nooremates metsades tehakse alale kasvama pandud puude hooldamist ja **valgustusraiet**, mille käigus tehakse neile puudele kasvuruumi .
- Vanemates metsades tehakse **harvendusraiet**, mille käigus tõstetakse metsa väärtust tiheduse reguleerimise teel. Harvendusraiega raiutakse enamuspuuliigi kasvu segavad puud.
- Metsa halvenenud tervisliku seisundi parandamiseks tehakse **sanitaarraiet**.